

**ZAPYTAJ DORADCĘ:
25 praktycznych porad**

Orzekanie o niepełnosprawności

**INTE
GRA
CJA**

Spis treści:

I. Stawanie przed komisją	3
1. Podwójny system orzekania	3
2. Wniosek o orzeczenie o niepełnosprawności	5
3. Dokumentacja medyczna	7
4. Ważność orzeczenia	8
5. Wniosek o zmianę kwalifikacji	9
6. Grupa a stopień	10
7. Zmiana zameldowania a kolejne orzeczenie	11
8. Kwalifikacja do orzeczenia o niepełnosprawności	12
9. Orzeczenia o niepełnosprawności dla emeryta	13
10. Stawienie się na komisji	14
11. Zmiany w systemie orzekania	15
12. Wtórnik orzeczenia	16
II. Zalecenia komisji	17
13. Znaczny stopień	17
14. Uprawnienia przy znacznym stopniu	18
15. Uprawnienia przy umiarkowanym stopniu	20
16. Symbole w orzeczeniu	21
17. Zmiana symbolu w orzeczeniu	22
18. Niezdolność do pracy	24
III. Legitymacja	26
19. Wydanie legitymacji	26
20. Legitymacja przy lekkim stopniu	27
21. Czy muszę mieć nową legitymację?	28
22. Nowa legitymacja tylko po komisji	29
23. Dokument o niepełnosprawności ważny za granicą	30
IV. Odwołanie od decyzji komisji	31
24. Brak zgody na decyzję	31
25. Cofnięcie stałego orzeczenia	32

I. Stawanie przed komisją

1. Podwójny system orzekania

Staram się o orzeczenie o niepełnosprawności. Dowiedziałam się, że są dwa rodzaje komisji. Czy muszę stawać przed obiema, czy wystarczy orzeczenie jednej? Która jest ważniejsza?

W Polsce obecnie obowiązują dwa systemy orzecznicze: do celów rentowych oraz pozarentowych. Regulowane dwoma różnymi ustawami i prowadzone przez dwie różne instytucje:

- tzw. orzecznictwo do celów rentowych prowadzą lekarze orzecznicy ZUS oraz komisje lekarskie ZUS. Szczególnymi grupami są rolnicy i ich rodziny – podlegają oni lekarzom rzeczoznawcom i komisjom lekarskim Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS), a także tzw. służby mundurowe (policjanci, żołnierze, celnicy) i ich rodziny – podlegają komisjom lekarskim MON lub MSWiA. Tu wydawane są orzeczenia o niezdolności do pracy;
- tzw. orzecznictwo do celów pozarentowych – prowadzone jest przez powiatowe lub miejskie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności. Tu wydawane są orzeczenia o stopniach niepełnosprawności.

W każdym z systemów orzeczenia wydawane są na podstawie odrębnych przepisów i do innych celów. Informacje dotyczące orzeczeń wydawanych przez ZUS można uzyskać w oddziale ZUS oraz na naszym portalu.

Informacje dotyczące orzeczeń wydawanych przez Powiatowe Zespoły Orzekania o Niepełnosprawności można uzyskać w Powiatowym Zespole Orzekania o Niepełnosprawności w miejscu zamieszkania oraz na naszym portalu.

Informacje o ulgach i uprawnieniach przysługujących osobom z niepełnosprawnością znajdują się również na naszym portalu www.niepelnosprawni.pl, w dziale Poradnik.

Ewa Szymczuk, doradca socjalny w Centrum Integracja w Warszawie

2. Wniosek o orzeczenie o niepełnosprawności

Uległam wypadkowi, po którym nie mogę samodzielnie się poruszać. Jakie dokumenty muszę przedstawić, żeby uzyskać orzeczenie o niepełnosprawności?

Druk wniosku o wydanie orzeczenia można otrzymać w Powiatowym Zespole do spraw Orzekania o Niepełnosprawności lub pobrać ze strony internetowej zespołu.

Wniosek o wydanie orzeczenia może złożyć:

- osoba zainteresowana;
- przedstawiciel ustawowy osoby zainteresowanej (dotyczy to przede wszystkim dzieci oraz osób ubezwłasnowolnionych);
- kierownik ośrodka pomocy społecznej, ale za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego.

Do wniosku należy dołączyć także:

- dokumentację medyczną (karty informacyjne leczenia szpitalnego, dokumentację medyczną z przebiegu leczenia ambulatoryjnego, wyniki dodatkowych badań diagnostycznych, konsultacje specjalistyczne itp.);
- zaświadczenie lekarskie – zawierające opis stanu zdrowia, rozpoznanie choroby zasadniczej i chorób współistniejących potwierdzone aktualnymi wynikami badań diagnostycznych, wydane przez lekarza, pod którego opieką lekarską znajduje się osoba zainteresowana – zaświadczenie takie ważne jest miesiąc od daty wydania i w tym czasie należy złożyć wniosek

(dotyczy osób ubiegających się o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności);

- inne dokumenty mające wpływ na ustalenie stopnia niepełnosprawności.

Wniosek składa się w Powiatowym/Miejskim Zespole do spraw Orzekania o Niepełnosprawności, właściwym dla miejsca stałego pobytu osoby zainteresowanej.

Ewa Szymczuk, doradca socjalny w Centrum Integracja w Warszawie

3. Dokumentacja medyczna

Czy przy składaniu wniosku o orzeczenie konieczne jest przedstawienie oryginałów badań i dokumentacji medycznej?

Składając wniosek o orzeczenie niepełnosprawności, konieczne jest dołączenie dokumentów stwierdzających aktualny stan zdrowia. Najlepiej jest poprosić kierownika przychodni, w której jest przechowywana dokumentacja medyczna, aby poświadczył na kopiach dokumentacji ich zgodność z oryginałem. Można też poprosić o takie poświadczenie pracownika przyjmującego dokumenty w ZUS-ie lub w zespole orzeczniczym. Trzeba mieć wtedy dwa komplety dokumentów: oryginały, do okazania pracownikowi do wglądu, oraz ich kopie, na których składa podpis z adnotacją „za zgodność z oryginałem”.

Grzegorz Jaroszczyk, prawnik

4. Ważność orzeczenia

Czy mając orzeczenie o grupie inwalidzkiej, trzeba ponownie stawać przed komisją orzekającą o niepełnosprawności?

W 1997 r. zmieniły się zasady orzekania o niepełnosprawności. Nie ma już więc komisji lekarskich ds. inwalidztwa i zatrudnienia przy ZUS, które wydawały orzeczenia o zaliczeniu do I, II i III grupy inwalidzkiej. Jednak wydane wówczas orzeczenia na stałe w dalszym ciągu są ważne. Z jednym wyjątkiem: osoba, która chciałaby uzyskać prawo do karty parkingowej, musi uzyskać orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub orzeczenie do ulg i uprawnień wydane przez Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności.

Więcej informacji dotyczących zasad przyznawania karty parkingowej znajduje się w e-broszurze „Zapytaj Doradcę: 25 praktycznych porad Transport”.

Czym się różni orzecznictwo do celów rentowych i pozarentowych wyjaśnia odpowiedź na pytanie [1. Podwójny system orzekania](#).

Ewa Szymczuk, doradca socjalny w Centrum Integracja w Warszawie

5. Wniosek o zmianę kwalifikacji

Od 17. roku życia choruję na epilepsję skroniową i non stop leczę się u neurologa. Okazało się, że jest to padaczka lekooporna, miałam upadki, utraty świadomości, zapomnienia gdzie jestem, oblałam rękę wrzątkiem zamiast zalać w kubku herbatę. Czy w związku z tym mogę złożyć dokumenty do ZUS o 06-E?

Zgodnie z § 32 ust. 4 Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności z dnia 15.07.2003 r. orzeczenie może zawierać więcej niż jeden symbol przyczyny niepełnosprawności, nie więcej niż trzy symbole schorzeń, które w porównywalnym stopniu wpływają na zaburzenie funkcji organizmu (docelowo można więc mieć wpisane w orzeczenie symbole 05-R i 06-E).

W przypadku zmiany stanu zdrowia (np. kwestie związane z występowaniem objawów padaczki) osoba niepełnosprawna posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności może wystąpić z wnioskiem o ponowne wydanie orzeczenia uwzględniającego zmianę stanu zdrowia (tu np. potrzeba uwzględnienia stanu zdrowia związanego z padaczką lekooporną). Składany wniosek powinien wtedy zawierać odpowiednie uzasadnienie co do uwzględnienia w orzeczeniu o niepełnosprawności symbolu 06-E.

dr Michał Urban, radca prawny

6. Grupa a stopień

Mam orzeczenie o niepełnosprawności wydane w latach 90. przez organ rentowy ZUS. Nie składałam wówczas wniosku o rentę. Ustalono dla mnie III grupę – czy nadal mogę się nim posługiwać? Kiedy taki dokument traci ważność?

Zgodnie z art. 62 ust. 1 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych osoby, które przed dniem wejścia w życie ww. ustawy zostały zaliczone do jednej z grup inwalidów, są osobami niepełnosprawnymi w rozumieniu ustawy o rehabilitacji, jeżeli przed tą datą orzeczenie o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów nie utraciło mocy. Orzeczenie w swojej treści zawiera informację, czy inwalidztwo jest trwałe czy czasowe (czyli czy nastąpiła utrata mocy orzeczenia).

Zgodnie z art. 62 ust. 2 cytowanej ustawy orzeczenie o zaliczeniu do:

- I grupy inwalidów traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- II grupy inwalidów traktowane jest na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;
- III grupy inwalidów traktowane jest na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

dr Michał Urban, radca prawny

7. Zmiana zameldowania a kolejne orzeczenie

Zmieniłam miejsce pobytu i obecnie jestem zameldowana w innej miejscowości. Niebawem kończy mi się orzeczenie o niepełnosprawności. Czy nadal mogę składać wniosek tam, gdzie jest cała dokumentacja, czy muszę tam, gdzie teraz mieszkam?

Wniosek o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności składa się w Powiatowym/Miejskim Zespole do spraw Orzekania o Niepełnosprawności właściwym dla miejsca stałego pobytu osoby zainteresowanej. Dlatego po zmianie adresu zameldowania wniosek o kolejne orzeczenie należy składać w miejskim/powiatowym zespole właściwym dla aktualnego miejsca zamieszkania. Warto jednak dołączyć do wniosku pismo informujące, że cała dotychczasowa dokumentacja znajduje się w Powiatowym Zespole Orzekania o Niepełnosprawności w poprzedniej miejscowości, w którym były wydawane poprzednie orzeczenia.

Ewa Szymczuk, doradca socjalny w Centrum Integracja w Warszawie

8. Kwalifikacja do orzeczenia o niepełnosprawności

Nasza córka urodziła się z przetrwałym stekiem. Jest po operacji rekonstrukcji pochwy i odbytu, aktualnie jeszcze z kolostomią. Za parę miesięcy odbędzie się zabieg zamknięcia kolostomii. Będzie miała problem z nietrzymaniem moczu oraz stolca, co uniemożliwia normalne funkcjonowanie. Czy otrzyma orzeczenie o niepełnosprawności?

W obowiązującym systemie orzekania o niepełnosprawności nie ma sformułowanego wprost katalogu schorzeń uprawniających do wydania orzeczenia o niepełnosprawności. W myśl przepisów, aby dziecko (do 16. roku życia) zostało uznane za niepełnosprawne, muszą łącznie wystąpić określone warunki, tj.:

- dziecko ma naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną;
- przewidywany okres trwania upośledzenia stanu zdrowia przekracza 12 miesięcy;
- dziecko wymaga zapewnienia całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu.

Niepełnosprawność dziecka orzeka się na czas określony, jednak na okres nie dłuższy niż do ukończenia przez dziecko 16. roku życia. Decyduje ocena możliwości poprawy funkcjonowania dziecka. Orzeczenie o niepełnosprawności wydaje się na wniosek złożony do Powiatowego/ Miejskiego Zespołu do spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

Ewa Szymczuk, doradca socjalny w Centrum Integracja w Warszawie

9. Orzeczenia o niepełnosprawności dla emeryta

Czy jest prawdą, że emeryci już nie mogą występować o orzeczenie, nawet jeżeli stan zdrowia kwalifikowałby ich do grup wyższych, np. z 3. stopnia (lekki) do 2. (umiarkowany, ew. znaczny)? Czy mając np. stopień lekki na czas nieokreślony, mogą być go pozbawiony przez komisję?

O orzeczenia do celów pozarentowych mogą ubiegać się zarówno dzieci, jak i osoby starsze, studenci i pracujący. Osoba posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności posiada status osoby niepełnosprawnej. Zatem nie ma żadnych ograniczeń, by osoba będąca na emeryturze mogła wystąpić o wydanie czy zmianę dotychczasowego orzeczenia.

W przypadku zmiany stanu zdrowia osoba zainteresowana, posiadająca orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, może wystąpić z wnioskiem do Powiatowego Zespołu do spraw Orzekania o Niepełnosprawności o wydanie ponownego orzeczenia uwzględniającego zmianę stanu zdrowia. W takim przypadku zespół orzekający może wydać orzeczenie uwzględniające zmianę stanu zdrowia. Może też wydać orzeczenie o odmowie wydania orzeczenia, którego istota sprowadza się do stwierdzenia, iż nie wystąpiły żadne nowe ograniczenia funkcjonalne w stosunku do istniejących w chwili wydania obowiązującego orzeczenia i że posiadane (wydane wcześniej) orzeczenie właściwie odzwierciedla ograniczenia funkcjonalne osoby orzeczonej. Wystąpienia nowego schorzenia lub pogłębienia się istniejącego nie należy utożsamiać z automatyczną zmianą zakresu posiadanego orzeczenia, ponieważ samo naruszenie sprawności organizmu (choroba) nie jest tożsame z niepełnosprawnością.

Ewa Szymczuk, doradca socjalny w Centrum Integracja w Warszawie

10. Stawienie się na komisji

Mam problem z uzyskaniem urlopu na dzień, w którym mam komisję ds. orzeczenia o niepełnosprawności. Wiem, że pracodawca ma obowiązek zwolnić mnie w ten dzień, abym dotarła na komisję. Zażądali ode mnie zaświadczenia, że byłam na komisji. Czy mają do tego prawo i czy organ orzekający ma obowiązek wystawić takie zaświadczenie?

Biorąc pod uwagę, iż brak zarówno w Kodeksie pracy, jak i w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 15 maja 1996 r. w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom zwolnień od pracy uregulowań dotyczących zwalniania pracowników celem wzięcia udziału w badaniu przed Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności, należy uznać, iż pracownik w takim wypadku powinien wnioskować o urlop wypoczynkowy, w tym nawet „na żądanie”, albo poprosić na ten dzień o urlop bezpłatny.

W przypadku urlopu wypoczynkowego „na żądanie” pracodawca nie powinien żądać zaświadczenia o byciu na posiedzeniu zespołu orzekającego, ponieważ urlop wypoczynkowy pracownik może wykorzystać na dowolny cel. Natomiast jeśli w dniu badania pracodawca wyjątkowo pilnie potrzebuje obecności pracownika, to warto mu przedstawić zawiadomienie o terminie posiedzenia.

Grzegorz Jaroszczyk, prawnik

11. Zmiany w systemie orzekania

Znane są już zasady nowego orzekania o niepełnosprawności. Czy nowe przepisy będą działać wstecz? Czy dopiero od wejścia ich w życie? Czy osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności, przyznane na stałe przed wejściem nowych przepisów w życie, je utracą?

Międzyresortowy Zespół do spraw Opracowania Systemu Orzekania o Niepełnosprawności oraz Niezdolności do Pracy zakończył niedawno etap prac, polegający na stworzeniu projektu założeń do nowych przepisów.

Projektowany system orzekania nie zmienia dotychczasowych świadczeń oraz nie działa wstecz, tzn. obecne orzeczenia zachowają ważność. Informuję jednocześnie, że wejście w życie nowych regulacji jest na chwilę obecną perspektywą odległą.

Z artykułem, który przybliży założenia nowego systemu orzekania, można zapoznać się na portalu:

<http://www.niepelnosprawni.pl/ledge/x/633706>

dr Michał Urban, radca prawny

12. Wtórnik orzeczenia

Moja mama, lat 86, ma grupę inwalidzką, ale nie ma orzeczenia, bo je zgubiła. Gdzie mogę się zwrócić o powtórne wystawienie zaświadczenia?

W przypadku orzeczenia stwierdzającego grupę inwalidzką należy zwrócić się do oddziału ZUS-u właściwego dla miejsca zamieszkania. W pisemnym wniosku powinna być zawarta prośba o wydania odpisu odpowiedniego dokumentu poświadczającego posiadanie grupy inwalidzkiej.

Grzegorz Jaroszczyk, prawnik

II. Zalecenia komisji

13. Znaczny stopień

Ostatnio mój ojciec został zaliczony do znacznego stopnia niepełnosprawności o symbolu 02-P. Co to oznacza?

Zgodnie z art. 4 ust. 1 Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych osoba, u której stwierdzono znaczny stopień niepełnosprawności, ma naruszoną sprawność organizmu i jest niezdolna do pracy albo zdolna do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej. Orzeczenie to także stwierdza, że jest ona osobą wymagającą stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Symbol 02-P oznacza niepełnosprawność związaną z chorobami psychicznymi.

Osobom z niepełnosprawnością w stopniu znacznym przysługuje szereg ulg i uprawnień. W związku z powyższym zachęcam do zapoznania się z informacjami na ich temat w obszernym artykule na naszym portalu: <http://www.niepelnosprawni.pl/ledge/x/335627>

dr Michał Urban, radca prawny

14. Uprawnienia przy znacznym stopniu

Mam znaczny stopień niepełnosprawności. Do jakich świadczeń mam uprawnienia?

Osobom ze znacznym stopniem niepełnosprawności przysługuje m.in. zasiłek pielęgnacyjny lub dodatek pielęgnacyjny. Pierwsze świadczenie przysługuje w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje także osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia, legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21. roku życia. Wynosi on 153 zł.

Dodatek pielęgnacyjny przysługuje zaś osobie uprawnionej do emerytury lub renty, pod warunkiem, że osoba ta została uznana za całkowicie niezdolną do pracy i samodzielnej egzystencji albo ukończyła 75 lat. Obecnie jego kwota to 209,59 zł.

Osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności w przypadku rocznego rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych PIT mogą korzystać z odliczeń tzw. ulgi rehabilitacyjnej. Odliczeniu podlegają wydatki na cele rehabilitacyjne oraz wydatki związane z ułatwieniem wykonywania czynności życiowych, poniesione w roku podatkowym przez podatnika, na którego utrzymaniu są osoby z niepełnosprawnością.

W związku z niepełnosprawnością istnieje również możliwość ubiegania się o środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Przysługują one na:

- turnusy rehabilitacyjne,

- sprzęt ortopedyczny, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny,
- likwidację barier technicznych i w komunikowaniu się,
- likwidację barier architektonicznych.

Oprócz wspomnianych powyżej uprawnień osobom ze znacznym stopniem niepełnosprawności przysługują ulgi w przejazdach taborem PKS, PKP oraz w wielu przypadkach komunikacji lokalnej. Informacje o ulgach ustawowych, a także przy przewozach środkami komunikacji lokalnej, są dostępne na stronach poszczególnych przewoźników.

Warte odnotowania jest również to, że osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności są zwolnione z wnoszenia opłat za abonament radiowo-telewizyjny. Przysługuje im też ulga paszportowa w wysokości 50% opłaty.

Więcej informacji o ulgach i uprawnieniach przysługujących osobom ze znacznym stopniem niepełnosprawności znajduje się w e-broszurze „Zapytaj Doradcę: 25 praktycznych porad Finanse”.

Piotr Wojtewicz, aplikant adwokacki

15. Uprawnienia przy umiarkowanym stopniu

W orzeczeniu o niepełnosprawności stopnia umiarkowanego 05-R zapisano, że mam prawo do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne wg zaleceń lekarza oraz korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji (korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych). Co to oznacza i do kogo mam się zwrócić z prośbą o taką pomoc?

Aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności uprawnia osobę do skorzystania z ulg i uprawnień. Co do zasady, w związku z posiadaniem orzeczeniem o niepełnosprawności osoby niepełnosprawne mogą ubiegać się w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie o dofinansowanie w obszarach takich, jak udział w turnusach rehabilitacyjnych czy zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze. Mogą korzystać także z usług socjalnych czy opiekuńczych. Z uwagi na fakt, iż kwestie te realizują przede wszystkim ośrodki pomocy społecznej, wskazanym jest skontaktowanie się z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej i przedstawienie swojej sprawy i oczekiwań, celem znalezienia potrzebnej i odpowiedniej formy wsparcia.

Szczegółowe informacje dotyczące ulg i uprawnień dla osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności zawiera artykuł na naszym portalu: <http://www.niepelnosprawni.pl/ledge/x/298746> oraz e-broszura „Zapytaj Doradcę: 25 praktycznych porad Finanse”.

dr Michał Urban, radca prawny

16. Symbole w orzeczeniu

Jestem na wózku od 2,5 roku. Mam uszkodzenie rdzenia kręgowego po wypadku na nartach. Miałam orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności do 31 marca 2017 r. oraz oznaczenia 10-N i 05-R. Na obecnym mam tylko symbol 10-N. Skąd ta zmiana? Czy wpłynie na zakres przysługujących mi ulg?

Zawarte w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności symbole nie odpowiadają określonym jednostkom chorobowym, a jedynie grupom uszkodzonych narządów. Oznacza to, że symbol przyczyny niepełnosprawności 10-N będzie miała wpisana zarówno osoba, która np. przeżyła udar, jak i osoba chora na SM. W orzeczeniu może być podany więcej niż jeden symbol niepełnosprawności, nie więcej jednak niż trzy. Każdy z symboli zawartych w orzeczeniu niezależnie od pozostałych musi stanowić samodzielną przyczynę niepełnosprawności.

W obowiązującym systemie na zakres ulg ma wpływ przede wszystkim stopień niepełnosprawności. Symbol przyczyny niepełnosprawności (np. 05-R w opisanym przypadku) nie ma wprost wpływu na uprawnienia.

Ewa Szymczuk, doradca socjalny w Centrum Integracja w Warszawie

17. Zmiana symbolu w orzeczeniu

Mój syn ma obecnie 11 lat, ma porażenie mózgowe czterokończynowe oraz padaczkę lekooporną. Jest dzieckiem leżącym, nie potrafi się samodzielnie obrócić, nie bierze nic do ręki, nie mówi. Niedawno otrzymał kolejne orzeczenie o niepełnosprawności, w którym symbol przyczyny niepełnosprawności to 10-N, podczas gdy w pierwszym orzeczeniu było to 10-N/06-E, w drugim 10-N, 05-R, 03-L. Tymczasem nic w stanie zdrowia mojego dziecka się nie zmieniło. Jesteśmy w trakcie załatwiania fotelika samochodowego i dowiedziałam się, że gdyby był w orzeczeniu symbol choroby R, to nie potrzebowałibyśmy dodatkowego zaświadczenia lekarskiego. Orzeczenie wydane jest do 2022 roku. Czy jest możliwość zmiany symbolu choroby? Czy możliwe jest zwrócenie się do PZON o zmianę w orzeczeniu?

Zgodnie z § 15 Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności osoba niepełnosprawna posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, wydane na czas określony, może wystąpić z wnioskiem, o którym mowa w § 6 ust. 1, o wydanie orzeczenia o ponowne ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności nie wcześniej niż 30 dni przed upływem ważności posiadanego orzeczenia.

Zgodnie z ust. 2, w przypadku zmiany stanu zdrowia, osoba niepełnosprawna posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności może wystąpić z wnioskiem, o którym mowa w § 6 ust. 1, o ponowne wydanie orzeczenia uwzględniającego zmianę stanu zdrowia.

Ponadto, zgodnie z § 32.3 powołanego wyżej rozporządzenia, symbol przyczyny niepełnosprawności zawarty w orzeczeniu o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub wskazaniach do ulg i uprawnień odzwierciedla rozpoznanie uszkodzenia lub choroby, która, niezależnie od przyczyny jej powstania, powoduje zaburzenia funkcji organizmu oraz ograniczenia w wykonywaniu czynności życiowych i aktywności społecznej osoby zainteresowanej lub dziecka.

Niemniej jednak, zgodnie z § 32.4, orzeczenie może zawierać więcej niż jeden symbol przyczyny niepełnosprawności, nie więcej niż trzy symbole schorzeń, które w porównywalnym stopniu wpływają na zaburzenie funkcji organizmu.

Biorąc powyższe pod uwagę, przepisy przewidują w pewnych wypadkach możliwość złożenia wniosku o wydanie nowego orzeczenia. Warto, powołując się na ww. przepis, udać się do siedziby Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, aby wyjaśnić możliwości zmiany konkretnego orzeczenia.

Grzegorz Jaroszczyk, prawnik

18. Niezdolność do pracy

Co to znaczy „osoba całkowicie niezdolna do pracy”? Czy są ustalone przez ZUS jednoznaczne kryteria, czy jest to tylko subiektywna ocena lekarza?

Pojęcie niezdolności do pracy zostało uregulowane w art. 12 ust. 1 Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z powołanym przepisem niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu.

1. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy.
2. Częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Zgodnie natomiast z art. 13 ust. 1 przywołanej wyżej ustawy przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się:

- stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji;
- możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Warto także pamiętać o art. 13 ust. 4 przywołanej wyżej ustawy, zgodnie z którym zachowanie zdolności do pracy w warunkach określonych w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nie stanowi przeszkody do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy, co też daje odpowiedź na pytanie, jak pogodzić orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy z pracą.

Więcej informacji o przepisach i warunkach zatrudniania osób, które w orzeczeniu mają stwierdzoną niezdolność do pracy, znajduje się w e-broszurze „Zapytaj Doradcę: 25 praktycznych porad Praca zarobkowa”.

Grzegorz Jaroszczyk, prawnik

III. Legitymacja

19. Wydanie legitymacji

Mam orzeczoną niepełnosprawność w stopniu umiarkowanym od 2009 roku. Orzeczenie jest na czas nieokreślony. Nie złożyłam wniosku o legitymację i jej nie posiadam. Czy mogę teraz złożyć wniosek i czy otrzymam legitymację?

Wniosek o wydanie legitymacji można złożyć do powiatowego zespołu ds. orzekania. Zgodnie z art. 6ca ust. 3 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych okres ważności legitymacji nie może być dłuższy niż:

- 5 lat – w przypadku legitymacji dokumentujących niepełnosprawność;
- 10 lat – w przypadku legitymacji dokumentujących stopień niepełnosprawności wystawionych osobom, które nie ukończyły 60. roku życia.

Grzegorz Jaroszczyk, prawnik

20. Legitymacja przy lekkim stopniu

Mam lekki stopień niepełnosprawności. Czy muszę wyrabiać legitymację niepełnosprawnego? Jeśli tak, to do czego by służyła?

Złożenie wniosku o wydanie legitymacji osoby niepełnosprawnej jest dobrowolne. Legitymacja osoby niepełnosprawnej pozwala udokumentować fakt posiadania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności bez konieczności posiadania przy sobie takiego orzeczenia wraz z dowodem tożsamości.

Grzegorz Jaroszczyk, prawnik

21. Czy muszę mieć nową legitymację?

Mam orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu lekkim do roku 2019 i starą legitymację. Czy muszę wyrabiać nową?

Dotychczasowe legitymacje osoby niepełnosprawnej, pomimo pojawienia się nowego wzoru legitymacji, zachowują swoją ważność. Nowe natomiast wydawane są na czas określony.

Więcej informacji o nowych legitymacjach osoby niepełnosprawnej można znaleźć w artykule na naszym portalu:

<http://www.niepelnosprawni.pl/ledge/x/582566>

Grzegorz Jaroszczyk, prawnik

22. Nowa legitymacja tylko po komisji

Stawałam przed komisją 21 lat temu w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych. Otrzymałam II grupę niepełnosprawności na stałe. Kilka lat temu na tej podstawie została wydana mi legitymacja w PCPR. Teraz, w związku z wymianą na nową legitymację, PCPR wymaga, ażebym ponownie stanęła przed komisją orzekającą, ale w ich instytucji. Czy jest to uzasadnione żądanie?

Dokumentem potwierdzającym posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności jest legitymacja osoby niepełnosprawnej. Starosta wystawia legitymację dokumentującą stopień niepełnosprawności wyłącznie na podstawie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień, wydawanego przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności. Orzeczenia organów orzecznictwa rentowego (ZUS, KRUS, MON, MSWiA) nie stanowią podstawy do wydania przedmiotowych legitymacji.

Przed wielu laty była możliwość otrzymania legitymacji osoby niepełnosprawnej na podstawie orzeczenia, np. wydanego przez ZUS, jednak obecny stan prawny wyklucza tę możliwość. Zatem, chcąc otrzymać legitymację wydaną przez Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności, trzeba posiadać orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub orzeczenie o wskazaniach do ulg i uprawnień wydane przez obecnie upoważnione do tego instytucje.

Ewa Szymczuk, doradca socjalny w Centrum Integracja w Warszawie

23. Dokument o niepełnosprawności ważny za granicą

Pracuję od kilku lat w Czechach na stanowiskach managerskich. Zatrudniłam się w nowej firmie, która osobom niepełnosprawnym zapewnia szeroką skalę benefitów, z których jako osoba z orzeczoną w Polsce niepełnosprawnością także chciałabym skorzystać. Niestety, orzeczenie mam tylko po polsku. Czy istnieje jakiś dokument honorowany w całej UE stwierdzający niepełnosprawność i dający także w innych krajach prawo do ulg?

W prawie wspólnotowym brak jest regulacji prawnej dotyczącej wzajemnego „przekładania” orzeczeń o niepełnosprawności. Polska nie jest stroną umowy międzynarodowej pozwalającej na wzajemne uznawanie dokumentów potwierdzających status osoby niepełnosprawnej w innych krajach członkowskich Unii Europejskiej.

Systemy orzekania o niepełnosprawności w krajach UE są niejednolite, a każde państwo stosuje własne kryteria orzekania o niepełnosprawności. Dlatego osoba posiadająca orzeczenie wydane przez jedno z państw członkowskich Unii Europejskiej nie może być traktowana, w świetle przepisów, jak osoba niepełnosprawna w innym kraju (z wyjątkiem krajów będących stronami wzajemnych umów w tej sprawie).

Jedynym uznawanym dokumentem obowiązującym w krajach UE, uprawniającym do korzystania z uprawnień, jest karta parkingowa.

Ewa Szymczuk, doradca socjalny w Centrum Integracja w Warszawie

IV. Odwołanie od decyzji komisji

24. Brak zgody na decyzję

W orzeczeniu komisja nie zaznaczyła podpunktu 7, a w uzasadnieniu stwierdziła, że „na podstawie analizy dokumentacji medycznej oraz przeprowadzonego badania i ocen stwierdza się, że występujące schorzenie znacznie zaburza funkcjonowanie organizmu i powoduje konieczność zapewnienia całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku polegające na stałym współdziałaniu opiekuna w procesie jego leczenia”. Jak mogę się odwołać od tej opinii?

W przypadku, gdy osoba nie zgadza się z treścią wydanego orzeczenia o niepełnosprawności, ma możliwość wniesienia odwołania. Od orzeczenia wydanego przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności przysługuje odwołanie do Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności za pośrednictwem Zespołu, który je wydał, w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia. Powiatowy zespół przesyła dalej takie odwołanie wraz z aktami sprawy w terminie 7 dni od dnia otrzymania odwołania.

dr Michał Urban, radca prawny

25. Cofnięcie stałego orzeczenia

Miałam stopień umiarkowany na stałe od dziecka i złożyłam wniosek o kartę parkingową. Powiatowy zespół do spraw orzekania mi jej nie przyznał. Odwołałam się do wojewódzkiego. Tam mało, że nie przyznali, to jeszcze zabrali mi drugą grupę i dali trzecią. Przecież stan zdrowia się nie zmienił, noga nie odrosła! Od tej decyzji też się odwołałam do sądu. Byłam już u lekarza biegłego, ale po przeczytaniu jego opinii nie mam nadziei. Co mam robić?

Gdy postępowanie toczy się już na etapie sądowym, ważne jest odpowiednie reagowanie na bieżącą sytuację procesową. W tym np. zaskarżanie opinii biegłego sądowego oraz skontaktowanie się z prawnikiem. Najlepiej wybrać adwokata lub radcę prawnego, np. w ramach bezpłatnych porad prawnych, który specjalizuje się w tej dziedzinie i pomoże przeanalizować sytuację procesową oraz podpowiedzieć, jakie należy podjąć dalsze kroki procesowe.

dr Michał Urban, radca prawny

Porady zawarte w niniejszej e-broszurze udzielane były od kwietnia do grudnia 2017 r. i odzwierciedlają obowiązujący w tym okresie stan prawny.

Więcej odpowiedzi udzielonych przez naszych prawników i doradców znajdą Państwo na portalu www.niepelnosprawni.pl w dziale Zapytaj Doradcę oraz w e-broszurach z serii „Zapytaj Doradcę: 25 praktycznych porad”.

Konsultacja prawna: Grzegorz Jaroszczyk
Redaktorka wykonawcza: Ewa Sawicka
Projekt i skład: Katarzyna Możdżonek
Korekta: Robert Pniewski
Specjalista ds. dostępności: Jakub Dębski

Wydawca
Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji
ul. Dzielna 1
00-162 Warszawa
© Copyright by Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji
Wszelkie prawa zastrzeżone

E-broszura „Zapytaj Doradcę: 25 praktycznych porad Orzekanie o niepełnosprawności” stanowi część projektu Zapytaj Doradcę, który jest współfinansowany ze środków PFRON.

